

2024/2476

20.9.2024

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION (EU) 2024/2476

av den 13 september 2024

**om riktlinjer för tolkningen av artikel 29 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791
vad gäller energitjänster**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292, och

av följande skäl:

- (1) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU ⁽¹⁾ infördes ett krav på att uppnå det överordnade målet på minst 32,5 % energibesparingar på unionsnivå senast 2030.
- (2) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 ⁽²⁾ antogs den 13 september 2023. Därmed omarbetades direktiv 2012/27/EU så att vissa av dess bestämmelser behölls oförändrade samtidigt som det också infördes vissa nya krav. Framför allt höjdes avsevärt ambitionsnivån för 2030 när det gäller energieffektivitet, bland annat beträffande energitjänster.
- (3) Direktiv (EU) 2023/1791 främjar utvecklingen av energitjänster, i synnerhet användningen av avtal om energiprestanda. I ett avtal om energiprestanda garanterar tjänsteleverantören de energibesparingar som ska uppnås under avtalsperioden, medan mottagaren av energitjänsten undviker investeringskostnader genom att använda en del av de pengar de spar in genom energibesparingarna för att helt eller delvis återbetala investeringen. Därigenom skapar sådana avtal marknadsförtroende för energieffektivitetsinvesteringar genom att säkerställa att investeringarna blir ändamålsenliga. Detta kan bidra till att locka privat kapital, vilket är nyckeln till att öka byggnadsrenoveringstakten, främja energieffektivitet i branschen, föra expertis till marknaden och skapa innovativa affärsmodeller.
- (4) Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som införlivar artikel 29 i direktiv (EU) 2023/1791 senast den 11 oktober 2025. Ett fullständigt införlivande och ett effektivt genomförande av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet är nödvändigt för att EU ska kunna uppnå sina energieffektivitetsmål senast 2030.
- (5) Medlemsstaterna har friheten att själva välja att införliva och genomföra kraven avseende energitjänster på det sätt som bäst lämpar sig för deras nationella förhållanden. I detta sammanhang rekommenderas att de relevanta bestämmelserna i direktiv (EU) 2023/1791 tolkas på ett konsekvent sätt som bidrar till en enhetlig förståelse hos alla medlemsstater av direktiv (EU) 2023/1791 i samband med att de utarbetar sina införlivandeåtgärder.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE:

Medlemsstaterna bör följa tolkningsriktlinjerna i bilagan till denna rekommendation när de införlivar de krav som införs genom artikel 29 i direktiv (EU) 2023/1791 i sin nationella lagstiftning.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj>).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (EUT L 231, 20.9.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

Utfärdad i Bryssel den 13 september 2024.

På kommissionens vägnar
Kadri SIMSON
Ledamot av kommissionen

BILAGA

1. INLEDNING

Dessa riktlinjer ger medlemsstaterna vägledning om hur artikel 29 i direktiv (EU) 2023/1791 ska tolkas när den införlivas i nationell lagstiftning. I jämförelse med direktiv 2012/27/EU förstärker direktiv (EU) 2023/1791 åtgärderna för stöd till en utveckling av marknaden för energitjänster i medlemsstaterna.

Icke desto mindre har endast Europeiska unionens domstol behörighet att göra en rättsligt bindande tolkning av unionslagstiftningen.

2. RÄTTSLIGT OCH POLITISKT SAMMANHANG

I direktiv (EU) 2023/1791 erkänns den viktiga roll som energitjänster kan spela för att förbättra energieffektiviteten och driva på utfasningen av fossila bränslen. Energitjänster kan mobilisera teknisk och finansiell kapacitet från tredje parter, vanligtvis specialiserade leverantörer av energitjänster, för att uppnå energibesparingar och finansiella besparingar på ett kostnadseffektivt sätt genom förbättringar av energiprestandan i energikonsumentens lokaler. Energitjänster skulle kunna vara särskilt användbara om det av någon anledning är svårt eller till och med omöjligt för konsumenten att själv genomföra energieffektivitetsåtgärder internt.

Under de senaste årtiondena har det uppkommit stora skillnader mellan olika former av energitjänster i medlemsstaterna⁽¹⁾. Definitionen av energitjänster i direktiv (EU) 2023/1791 är mycket bred och omfattar alla olika former. Avtal om energiprestanda kan ses som en specifik och särskilt omfattande form av energitjänster. Det finns tre huvudsakliga fördelar med att använda avtal om energiprestanda som ett effektivt sätt att uppnå förbättrad energieffektivitet: Investeringar för förbättrad energieffektivitet finansieras direkt genom energikostnadsbesparingar.

- Under vissa villkor garanteras energi- och kostnadsbesparingar av tjänsteleverantören, som övertar byggentreprenadens och teknikens prestandarisker.
- Tjänsteleverantören tillhandahåller omfattande sakkunskaper för ett optimalt urval av tekniska och/eller finansiella lösningar.

Syftet med artikel 29 är dubbelt: dels att underlätta en utveckling av marknaden för energitjänster genom att skapa förutsättningar för marknadsaktörer (1), dels att främja den offentliga sektorns användning av energitjänster. Den senare inriktningen följer logiken i direktiv (EU) 2023/1791 och ger den offentliga sektorn en ledande roll när det gäller energieffektivitet. Kravet på att använda avtal om energiprestanda för renovering av offentliga organs byggnader syftar till att skapa synergieffekter med de relevanta bestämmelserna i artikel 6 och göra det möjligt att uppfylla dem på plats.

Artikel 29 ska läsas tillsammans med följande artiklar i direktiv (EU) 2023/1791:

- Artiklarna 5, 6 och 7: Energitjänster och avtal om energiprestanda är särskilt lämpliga för att uppnå förbättrad energieffektivitet inom den offentliga sektorn. Tjänsteleverantörernas omfattande sakkunskaper och garanterade prestanda säkerställer att investeringarna är effektiva. Möjligheten till extern finansiering genom återbetalning av de inledande investeringskostnaderna med hjälp av energibesparingar gör det möjligt att genomföra projekt även om de offentliga medlen är otillräckliga, samtidigt som möjligheten att behandla avtal om energiprestanda utanför balansräkningen gör det möjligt att hålla de offentliga räkenskaperna i jämvikt. Av dessa skäl skapar direktiv (EU) 2023/1791 synergier mellan de relevanta bestämmelserna om energitjänster och den offentliga sektorns ledande roll i fråga om energieffektivitet. Särskilt artikel 29.4 och 29.5 är inriktad på att förbättra offentliga organs användning av avtal om energiprestanda för renovering av stora byggnader, vilket är kopplat till de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5 och 6. I artikel 7.7 och 7.8 krävs dessutom att offentliga upphandlingsförfaranden ska göra det möjligt att använda avtal om energiprestanda och externa finansieringsmekanismer samt att rättsliga eller andra hinder för sådan användning undanröjs. Slutligen ska medlemsstaterna säkerställa att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter bedömer möjligheten att använda avtal om energiprestanda för upphandling av tjänstekontrakt med betydande energiinnehåll.

⁽¹⁾ Mer information finns på <https://e3p.jrc.ec.europa.eu/node/190> och i rapporten <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118815>.

- Artiklarna 8, 9 och 10: I anslutning till kvotpliktsystemet för energieffektivitet kan leverantörer av energitjänster effektivt driva på utvecklingen av marknaden för energieffektivitet genom att säkerställa utfärdande av vita certifikat i utbyte mot förbättrad energieffektivitet. Sådana vita certifikat kan köpas av de kvotpliktiga parterna inom kvotpliktsystemet för energieffektivitet för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla årliga energibesparingar i slutanvändningsledet.
- Artikel 11: Genom artikel 11.10 undantas företag som har ett långsiktigt avtal om energiprestanda från skyldigheten att genomgå energikartläggningar eller att inrätta energiledningssystem, förutsatt att avtalet om energiprestanda omfattar de nödvändiga delarna av energiledningssystemet och att avtalet uppfyller kraven i bilaga XV. Dessutom bidrar bestämmelserna om genomförande av rekommendationer om energikartläggningar och offentliggörande av uppgifter från energikartläggningar till utvecklingen av energitjänster. I artikel 11.5 anges närmare bestämt att energikartläggningar inte ska innehålla klausuler som hindrar att kartläggningens resultat överförs till en kvalificerad eller ackrediterad leverantör av energitjänster, förutsatt att kunden inte motsätter sig detta.

3. DEFINITIONER I DIREKTIV (EU) 2023/1791

Definitionerna av följande begrepp i artikel 2.11, 2.29 och 2.33 i direktiv (EU) 2023/1791 är de mest relevanta vid tolkning av artikel 29:

Energitjänst

Energitjänst: den fysiska vinst, nytta eller mervärde som erhålls genom en kombination av energi med energieffektiv teknik eller med åtgärder, som kan inbegripa den drift, det underhåll och den kontroll som krävs för tillhandahållande av tjänsten, som tillhandahålls på grundval av ett avtal och som under normala förhållanden påvisats leda till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektivitet eller primärenergibesparingar.

Leverantör av energitjänster

Leverantör av energitjänster: fysisk eller juridisk person som levererar energitjänster eller åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i en slutkunds anläggning eller lokaler.

Avtal om energiprestanda

Avtal om energiprestanda: ett avtalsarrangemang mellan mottagaren och leverantören av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där byggtreprenaden, leveranserna eller tjänsterna i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller ett annat avtalat energiprestandakriterium, till exempel finansiella besparingar.

Begreppet "energitjänsteföretag" definieras inte i artikel 2, trots att det hänvisas till energitjänsteföretag i flera bestämmelser och skäl i direktiv (EU) 2023/1791. Skäl 46 ger stöd åt tolkningen av den engelska förkortningen "ESCO" genom att hela det engelska begreppet för "energitjänsteföretag" anges tillsammans med förkortningen inom parentes: "(ESCOs)".

4. SKYLDIGHETER ENLIGT ARTIKEL 29

Enligt artikel 29 ska medlemsstaterna genomföra ett urval av politiska åtgärder som ökar energikonsumenternas användning av energitjänster inom alla sektorer.

Eftersom definitionen av energitjänster i direktiv (EU) 2023/1791 är bred omfattar den alla olika former av energitjänster på den europeiska marknaden.

De bestämmelser i artikel 29 som medlemsstaterna ska genomföra anges i tabell 1.

Tabell 1

Översikt över de bestämmelser i artikel 29 som medlemsstaterna ska genomföra.

Medlemsstaterna ...	Bestämmelsens syfte		
	Fastställande av ett stödjande ramverk för marknaden för energitjänster	Ökad och förbättrad användning av energitjänster hos offentliga organ	Undanröjande av hinder för tillgång till energitjänster
... ska främja/stödja/upplysa om ...	energitjänsteavtal med garantiklausuler avseende prestanda [punkt 1 a]. finansiella instrument till stöd för energitjänsteprojekt [punkt 1 b]. förteckningen över kvalificerade och/eller certifierade leverantörer av energitjänster [punkt 1 c och punkt 3]. mät- och verifieringsmetoder samt kvalitetssäkringssystem [punkt 1 d]. kontaktpunkter [punkt 6 a].	modeller för avtal som överensstämmer med Eurostats vägledning [punkt 5 a]. bästa praxis för avtal om energiprestanda [punkt 5 b]. databas över genomförda och pågående projekt som avser avtal om energiprestanda [punkt 5 c].	avlägsnande av lagstiftningshinder och andra hinder [punkt 6 b].
... ska uppmuntra ...	utvecklingen av kvalitetsmärkningar [punkt 2].		
... ska säkerställa ...	inrättande av rådgivande organ och oberoende mellanhänder på marknaden [punkt 6 c].	användningen av avtal om energiprestanda vid renoveringar av stora byggnader när det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart [punkt 4]. bedömningar av huruvida det är genomförbart att använda prestandabaserade energitjänster för renovering av byggnader som inte är bostadshus [punkt 4].	förebyggande av hindrande verksamhet som bedrivs av energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och energiföretag i detaljistledet [punkt 8].
... får ...		uppmuntra till att avtal om energiprestanda kombineras med utökade energitjänster [punkt 4].	inrätta en individuell mekanism eller utse en ombudsman för effektiv tvistlösning utanför domstol [punkt 7].

4.1 Skyldigheter i samband med upprättandet av ett stödjande ramverk för marknaden för energitjänster

De flesta krav i artikel 29 avser politiska åtgärder som syftar till att förbättra insynen på marknaden och underlätta potentiella energikonsumenters tillgång till energitjänster, samtidigt som hinder för utveckling av marknaden för energitjänster undanröjs^(?). I punkt 1 betonas att förbättrad tillgång till marknadsinformation är särskilt viktigt för att små och medelstora företag ska utnyttja erbjudanden om energitjänster^(?). Dessutom krävs enligt artikel 29.5 ytterligare åtgärder specifikt för den offentliga sektorn (se kapitel 4.2 i dessa riktlinjer).

4.1.1 Effektiva informations- och spridningsåtgärder

4.1.1.1 Rättslig ram

Enligt artikel 29.1, 29.3 och 29.6 ska medlemsstaterna offentliggöra lättillgänglig information om energitjänsteavtal, finansiella instrument, kvalificerade eller certifierade leverantörer av energitjänster, mät- och verifieringsmetoder, rådgivande organ och kvalitetsmärkningar genom särskilda webbplatser, riktlinjer eller handböcker.

4.1.1.2 Riktlinjer

För att göra dessa bestämmelser mer effektiva kan ytterligare politiska åtgärder planeras som underlättar tillgången till denna information för målgrupperna då de konkret beslutar om genomförandet av energibesparingsinvesteringar. Sådana åtgärder skulle kunna omfatta exempelvis följande:

- Åtgärder som direkt kopplar **information om energitjänster till energikartläggningar**. Sådan information kan ingå i mallen för kartläggningsrapporten. Dessutom är det praktiskt om kartläggningsrapporten innehåller information om kvalificerade eller certifierade leverantörer av energitjänster samt om rådgivningstjänster.
- På liknande sätt kan offentliga stödprogram för energikartläggningar inom sektorer som inte omfattas av skyldigheten i artikel 11 kräva **obligatorisk information om alternativet energitjänster** som ett finansieringsvillkor.
- Inom **bostadshussektorn** skulle energirådgivningscentrum, såsom gemensamma kontaktpunkter, i allt högre grad kunna integrera information om energitjänster i sina rådgivningstjänster.

4.1.2 Särskilda stöd- och rådgivningstjänster

4.1.2.1 Rättslig ram

Jämfört med direktiv 2012/27/EU förstärker artikel 29.6 c i direktiv (EU) 2023/1791 kravet på att medlemsstaterna ska inrätta och främja rådgivande organ och oberoende mellanhänder på marknaden för att stimulera utvecklingen av marknaden för energitjänster.

Rådgivande organ och oberoende mellanhänder på marknaden kan underlätta användningen av energitjänster, till exempel genom att utarbeta genomförandemodeller eller bistå i förberedelser och genomförande av upphandlingsförfaranden⁽⁴⁾.

^(?) Förteckningen över exempel på hinder finns här: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2017.04.023>.

^(?) Bristen på insyn i marknaden ses i allmänhet som ett av de största hindren för utveckling av energitjänster i medlemsstaterna. I en undersökning som genomfördes som en del av EU-projektet QualitEE 2019 pekade 55 % av de svarande ut komplexiteten i konceptet liksom bristen på information som de största hindren för kundernas användning av avtal om energiprestanda. Resultaten var liknande för energiförsörjningsmarknaden, för vilken 52 % av de svarande uppgav att bristen på information var det största hindret för en förstärkning av marknaden (QualitEE-projektet, *Driving Investment in Energy Efficiency Services through Quality Assurance*, slutrapport, december 2020). Undersökningen omfattar resultat från följande länder: Belgien, Bulgarien, Frankrike, Förenade kungariket, Grekland, Italien, Lettland, Nederländerna, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Tjeckien, Tyskland och Österrike.

⁽⁴⁾ Bleyl J. W. m.fl., 2014a: *ESCo Project and Market Development: A Role for "Facilitators" to Play, Including national perspectives of Task 16 experts*, IEA DSM Task 16.

Kravet i artikel 29.6 c grundar sig på en observation som bekräftats i JRC:s senaste rapport ⁽⁵⁾, dvs. att de medlemsstater eller marknadssegment där underlättande tjänster är väletablerade och lättillgängliga uppvisar en bättre utveckling av marknaden för energitjänster. ⁽⁶⁾

4.1.2.2 Riktlinjer

Följande är exempel på hur medlemsstaterna skulle kunna uppfylla kravet på att inrätta och främja rådgivande organ och oberoende mellanhänder på marknaden:

- Upprättande av rådgivningscentrum för energitjänster genom utökade **uppdrag för befintliga energiorgan eller gemensamma kontaktpunkter** ⁽⁷⁾.
- **Beviljande av projektutvecklingsstöd för förmedlingstjänster** som stöder utvecklingen av specifika energitjänsteprojekt, inbegripet för utarbetande av upphandlingsdokument, övervakande av tilldelningsförfarandet eller övervakande av projektets genomförande ⁽⁸⁾, i enlighet med tillämpliga regler för statligt stöd.
- **Inrättande av särskilda rådgivande program för den offentliga sektorn:** Dessa program kan vara mycket effektiva, särskilt för den kommunala sektorn, där många beslutsfattare inte har tillräckliga kunskaper om utveckling och genomförande av energitjänsteprojekt. Inom de flesta regionala förvaltningar och statliga myndigheter finns också ett stort behov av riktad rådgivning om den praktiska tillämpningen av energitjänster ⁽⁹⁾.

4.1.3 Kvalificering, kvalitetssäkring och certifiering

4.1.3.1 Rättslig ram

I artikel 29.2 fastställs att medlemsstaterna ska uppmuntra utvecklingen av kvalitetsmärkningar, i förekommande fall baserat på europeiska eller internationella standarder ⁽¹⁰⁾.

Enligt artikel 29.3 ska medlemsstaterna dessutom sprida information om kvalificerade leverantörer av energitjänster genom att offentliggöra och regelbundet uppdatera en förteckning över tillgängliga leverantörer av energitjänster, inklusive deras kvalifikationer eller certifieringar, i enlighet med artikel 28 i direktiv (EU) 2023/1791. Alternativt får medlemsstaterna tillhandahålla ett gränssnitt där leverantörer av energitjänster själva kan tillhandahålla sådan information.

⁽⁵⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133984>.

⁽⁶⁾ Hur viktig enkel tillgång till underlättande tjänster är för att marknaden för energitjänster ska utvecklas bekräftas av erfarenheterna från flera EU-länder (t.ex. Slovenien, Spanien, Tjeckien, Tyskland och Österrike). För närvarande är det främst energibyråer på regional, lokal och nationell nivå som fungerar som kontaktpersoner, tillsammans med mindre energieffektivitetsrådgivare, energikartläggningsföretag eller vissa juridiska rådgivare, som erbjuder delar av sina tjänster i samarbete med erfarna energitjänstekonsulter.

⁽⁷⁾ Mer information finns här: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124675>

⁽⁸⁾ Elena-programmet har visat att tekniskt stöd till underlättande tjänster är ett bra sätt att övervinna sådana hinder för projektutvecklingen som är särskilt kritiska under förinvesteringsfasen. Medlemsstaterna rekommenderas därför att ta efter Elena-programmets tillvägagångssätt. En detaljerad vägledning om finansieringsinstrument och tekniskt stöd som ska säkerställas av medlemsstaterna ingår i rekommendationen om artikel 30 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32023H01553>).

⁽⁹⁾ och (5) om den roll som offentliga organ spelar när det gäller att stimulera marknaden för energitjänster i medlemsstaterna.

⁽¹⁰⁾ De mest relevanta standarderna för kvalitetssäkring och kvalificering av energitjänster och leverantörer av energitjänster är följande: EN 17669:2022 (Energiprestanda – Minimikrav); IPMVP (International Performance Measurement and Verification Protocol) och ISO 50046 (mätning och verifiering av energibesparingar); EN 16247-1 och ISO 50002 (kvalitetsstandarder för energikartläggningar).

Dessa bestämmelser motverkar det iakttagna hindret av bristande förtroende för energitjänsternas effektivitet⁽¹¹⁾. Många energikonsumenter litar fortfarande inte på energitjänsternas löften, samtidigt som de är ovilliga eller oförmögna att genomföra ekonomiskt genomförbara energieffektivitetsåtgärder genom egna investeringar.

4.1.3.2 Riktlinjer

Även om kraven i artikel 29.2 och 29.3 redan fastställts i artikel 18 i direktiv 2012/27/EU finns det i stort sett inga kvalitetsmärkningar för energitjänster. I de fall där det redan finns kvalitetsmärkningar är medvetenheten om dem bland energikonsumenter och energileverantörer dessutom låg⁽¹²⁾.

För att säkerställa att kvalitetsmärkningar utvecklas och används på ett framgångsrikt sätt på marknaden kan medlemsstaterna överväga att genomföra en rad åtgärder, vilka särskilt omfattar följande:

- **Inrättande av en nationell plattform** där alla relevanta intressentgrupper kan samarbeta för att inrätta ett nationellt kvalitetssäkringssystem eller en "kvalitetsmärkning" för energitjänster. Eftersom leverantörer av energitjänster i många medlemsstater inte är tillräckligt förberedda eller organiserade för att själva utarbeta effektiva kvalitetssäkringssystem för energitjänster bör de offentliga myndigheterna överväga att gå i spetsen, till exempel genom energiorgan. Oavsett om systemen inrättas av sektorn själv eller skapas av de offentliga myndigheterna bör de alltid kontrolleras, erkännas och främjas av de berörda myndigheterna, för att uppnå tillförlitlighet och marknadsförtroende.
- Stöd till utarbetandet av **tekniska kvalitetskriterier för energitjänster**. Även om det finns en gemensam förståelse bland experter för de viktigaste faktorer som definierar kvaliteten i energitjänsteprojekt är uppenbarligen inte alla dessa faktorer lika viktiga för varje marknadssegment i alla medlemsstater. Därför skulle varje medlemsstat kunna fastställa en uppsättning kvalitetskriterier för energitjänster, under deltagande av alla relevanta marknadsaktörer och med hänvisning till tillämpliga europeiska eller internationella standarder, såsom EN 17669:2022 (Energiprestanda – Minimikrav), IPMVP (International Performance Measurement and Verification Protocol) och ISO 50046 (mätning och verifiering av energibesparingar). Medlemsstaterna kan samarbeta och få stöd från särskilda EU-finansierade projekt för att utbyta god praxis och fastställa gemensamma kvalitetskriterier⁽¹³⁾. Kvalitetskriterierna bidrar till att utforma förhållandet mellan leverantören av energitjänster och energikonsumenten, vilket minskar transaktionskostnaden och risken för att projektet misslyckas.
- **Förbättrad tjänstekvalitet**. I princip kan en kvalitetsmärkning avse energitjänster eller leverantörer av energitjänster. Leverantörens tekniska kapacitet kan påvisas genom ett tillräckligt antal referensprojekt av hög kvalitet, som utvärderats enligt de fastställda tekniska kvalitetskriterierna. Det är dock viktigt att de nationella märkningssystemen inte skapar ett inträdeshinder för tjänsteleverantörer från andra medlemsstater. Om en kvalitetsmärkning görs till ett villkor för att tillhandahålla en tjänst bör av denna anledning märkningar som utfärdats i en annan medlemsstat erkännas, när så är relevant i enlighet med tillämplig unionslagstiftning om tjänster, om dessa bygger på likvärdiga eller gemensamma kvalitetskriterier, inbegripet sådana som härrör från de europeiska standarder som förtecknas i led b.

⁽¹¹⁾ En undersökning som genomfördes inom ramen för QualitEE-projektet 2019 visade att 55 % av de berörda parterna ansåg att bristande förtroende för leverantörer inom branschen för energieffektivitetstjänster var ett stort hinder för den praktiska tillämpningen av avtal om energiprestanda. Enligt samma undersökning ansåg en majoritet av de svarande att mer information och högre kvalitet på tjänsterna potentiellt skulle öka kundens förtroende och därmed också efterfrågan. På det hela taget gav de intervjuade berörda parterna sitt stöd åt förslaget att utveckla och genomföra kvalitetssäkringssystem för att komma till rätta med den uppenbara bristen på förtroende för tjänsteleverantörer tillsammans med låg kundefterfrågan (QualitEE-projektet, *Driving Investment in Energy Efficiency Services through Quality Assurance*, slutrapport, december 2020). Undersökningen omfattar resultat från följande länder: Belgien, Bulgarien, Frankrike, Förenade kungariket, Grekland, Italien, Lettland, Nederländerna, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Tjeckien, Tyskland och Österrike.

⁽¹²⁾ Det finns mycket lite empirisk erfarenhet av kvalitetsmärkningarnas inverkan på marknaden för energitjänster. En översikt över de försök som gjorts i olika länder för att införa kvalitetsmärkningar antingen för energitjänster eller för leverantörer av energitjänster finns i landsrapporter från QualitEE-projektet: <https://qualitee.eu/publications/business-cases-for-national-quality-assurance-schemes-for-energy-efficiency-services/>.

⁽¹³⁾ Utarbetandet av kvalitetskriterier för energitjänster kan bygga på det omfattande anknutna grundarbete som redan gjorts inom olika EU-projekt, såsom QualitEE-projektet, *Guidelines for European Technical Quality Criteria for Energy Efficiency Services*, mars 2020, <https://qualitee.eu/publications/guidelines-of-european-quality-criteria/>.

- **Stöd till en kostnadseffektiv kvalitetssäkringsprocess.** På utvecklade marknader kan kostnaderna för en kvalitets-säkringsprocess utgöra ett hinder för marknadsaktörerna. Det rekommenderas därför att vissa av dessa kostnader täcks av offentliga medel, i enlighet med tillämpliga regler för statligt stöd, eller att en offentlig institution tar hand om kvalitetssäkringen.
- Tillhandahållande av offentligt stöd till kvalitetssäkringssystemets genomslag på marknaden, med hjälp av följande åtgärder:
 - i) Genomförande av insatser för att öka medvetenheten i samband med den informationsspridning som krävs enligt artikel 29.1.
 - ii) Användning av kvalitetskriterier för leverantörer av energitjänster i offentliga bidragssystem.
 - iii) Tillämpning av kvalitetssäkringssystem i offentliga upphandlingar och tillhandahållande av utbildning till offentliga organ om hur tekniska kvalitetskriterier kan integreras i upphandlingsspecifikationerna, även i samband med genomförandet av artikel 29.4 och 29.5, såsom beskrivs i avsnitt 4.2 i dessa riktlinjer.

4.2 Skyldigheter i samband med offentliga organs ökade och bättre användning av energitjänster

4.2.1 Rättslig ram

Enligt artikel 29.4 ska medlemsstaterna, när det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, främja och säkerställa användning av avtal om energiprestanda eller andra prestandabaserade energitjänster vid renoveringar av stora byggnader (över 750 kvadratmeter) som ägs av offentliga organ ⁽¹⁴⁾. Medlemsstaterna ska därför säkerställa att de offentliga organen bedömer om det är genomförbart med prestandabaserade energitjänster inom de avsedda renoveringsprojekten när det gäller byggnader som inte är bostadshus. Medlemsstaterna får dessutom uppmantra offentliga organ att kombinera avtal om energiprestanda med utökade energitjänster, inbegripet efterfrågefleksibilitet och lagring.

Enligt artikel 29.5, vars innehåll redan ingår i direktiv 2012/27/EU, ska medlemsstaterna också hjälpa den offentliga sektorn att utnyttja erbjudanden om energitjänster genom att tillhandahålla modeller för avtal som överensstämmer med Eurostats vägledning ⁽¹⁵⁾, och genom att utbyta information om genomförda och pågående energitjänsteprojekt med god praxis inom den offentliga sektorn.

4.2.2 Bedömning av genomförbarheten av att använda prestandabaserade energitjänster

Genomförandet av artikel 29.4 kommer att bidra till uppnåendet av målet att minska de offentliga organens slutliga energianvändning i artikel 5 samt uppfyllandet av kravet på renovering av de offentliga organens byggnader till nivån för nära-nollenergibyggnader eller nollutsläppsbyggnader i artikel 6 i direktiv (EU) 2023/1791. Detta kommer dock att kräva att man går utanför den nuvarande affärsverksamheten till det område där det finns lite erfarenhet av att använda modellen med energitjänsteföretag (totalrenoveringar, byggtreprenader som avser klimatskal). Bestämmelserna i artikel 29 bör därför, om de genomförs effektivt på plats, underlätta denna mer riskfyllda och komplexa affärsutveckling. Om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart bör prestandabaserade energitjänster, såsom avtal om energiprestanda, användas för att genomföra renoveringar inom hela det offentliga byggnadsbeståndet. Den genomförbarhetsstudie som krävs enligt artikel 29.4 för byggnader som inte är bostadshus skulle vara det instrument som föredras för att skilja ut de genomförbara fallen från de icke-genomförbara. Att låta byggnader som inte är bostadshus ingå i den obligatoriska bedömningen av huruvida avtal om energiprestanda är genomförbara är motiverat av att sådana byggnader dominerar inom det byggnadsbestånd som ägs av offentliga organ, medan möjligheten att undanta subventionerat boende från renoveringsskyldigheten enligt artikel 6 i praktiken skulle göra att den obligatoriska bedömningen inte tillämpas på offentligt subventionerat boende.

⁽¹⁴⁾ En detaljerad beskrivning av de offentliga organens villkor ingår i vägledningen om artikel 5.

⁽¹⁵⁾ Eurostats vägledning, *The record of energy performance contracts in government accounts*: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf>.

4.2.3 Riktlinjer

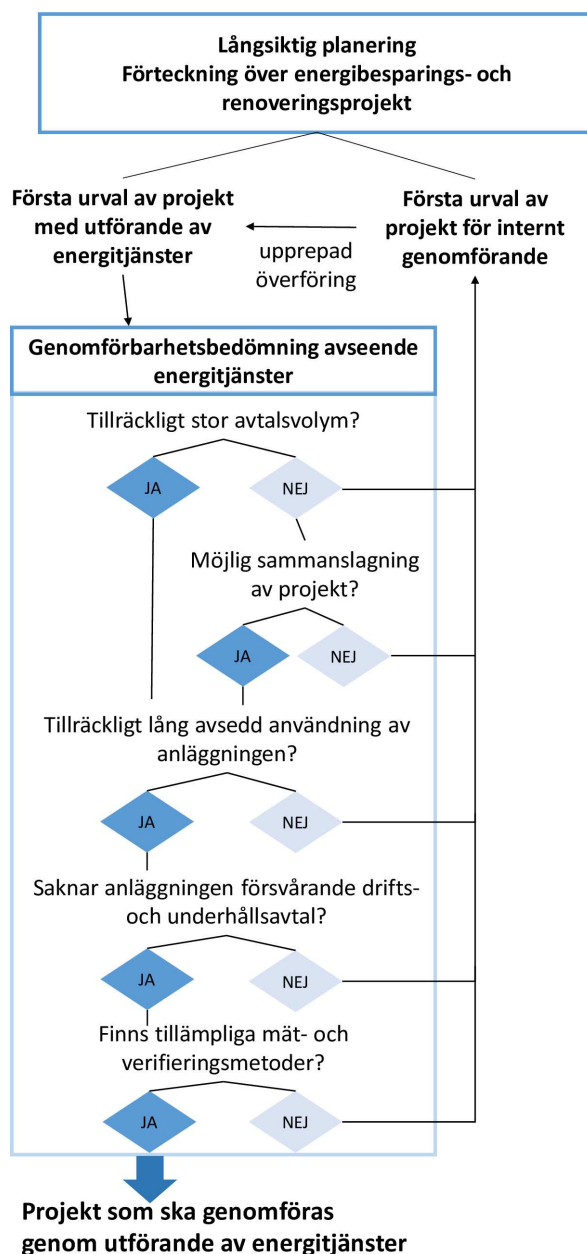
Bedömningen av de prestandabaserade energitjänsternas genomförbarhet skulle kunna införlivas i långsiktiga planeringsverktyg, såsom planer för minskning av koldioxidutsläpp eller planer för hållbar energi, som måste utarbetas av regionala och lokala myndigheter i enlighet med artikel 5.6 i direktiv (EU) 2023/1791. Sådana planer bör omfatta en portföljanalys och en renoveringsfärdplan för det offentliga byggnadsbeståndet, som inte bara omfattar totalrenovering utan även kontinuerliga investeringar för reparation och förbättring, beroende på vad som krävs för de enskilda byggnaderna. Renoveringsfärdplanens omfattning bör naturligtvis syfta till att uppnå politiska mål när det gäller energibesparingar (artikel 5 i direktiv (EU) 2023/1791), renoveringstakt (artikel 6 i direktiv (EU) 2023/1791) och utsläppsminskningar. Detta bör också integreras i de nationella byggnadsrenoveringsplanerna enligt artikel 3 i och bilaga II till det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda, direktiv (EU) 2024/1275 ⁽¹⁶⁾.

Figur 1 visar hur en renoveringsfärdplan skulle kunna utgöra grund för bedömningen av de prestandabaserade energitjänsternas genomförbarhet. I ett första steg kan det offentliga organet vilja tillämpa ett internt genomförande genom en konventionell avtalstjänst och byggtreprenad, vilket kräver tillräckliga ekonomiska resurser och interna personalresurser. . Många offentliga organ lider dock av brist på mänskliga resurser, organisatoriska flaskhalsar och ekonomiska åtstramningar, vilket i allmänhet gör det svårt (eller till och med omöjligt) för dem att genomföra hela listan över renoveringsprojekt med hjälp av egna resurser. I detta sammanhang innebär personalresurser inte bara experter på planeringssidan, utan även experter på optimal drift och underhåll av byggnader, i syfte att uppnå de avsedda energibesparingarna i praktiken.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (EUT L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

Figur 1

Bedömning av de prestandabaserade energitjänsteprojekternas genomförbarhet baserat på långsiktig renoveringsplanering

Följande aspekter bör beaktas i bedömningen av huruvida avtal om energiprestanda är genomförbara:

- Byggnadens egenskaper och särskilt dess energianvändning (och växthusgasutsläpp om avtalen om energiprestanda bör omfatta dessa) samt energiförsörjningsvillkor (t.ex. eventuella energiköpsavtal). De potentiella energibesparingarna bör vara tillräckliga för att göra avtalet ekonomiskt lönsamt och motivera investeringarna.
- Renoveringens beskaffenhet (mål, behov, budgetbegränsningar och tidsram), i synnerhet om den planerade renoveringen inledningsvis saknar energibevarende åtgärder (t.ex. vid ommålning av fasaden), eftersom sådana renoveringar är en möjlighet att förbättra en byggnads energiprestanda (t.ex. genom förbättrad isolering).

- Tillsättning av den relevanta part (extern eller intern) som ska bedöma genomförbarheten.

På det hela taget är det få situationer som helt skulle utesluta användning av avtal om energiprestanda, främst orsakade av förfarandemässiga hinder, t.ex. i anbudsförfaranden (sådana hinder bör dock successivt undanröjas på grundval av artikel 29.6 b i direktiv (EU) 2023/1791) eller marknadens omognad när det gäller anbud eller inbjudan att lämna projektförslag på grund av att det saknas parter som tillhandahåller avtal om energiprestanda på marknaden. Projektets komplexitet och en lång återbetalningsperiod (t.ex. vid totalrenovering till nivån för nära-nollenergibyggnader eller nollutsläppsbyggnader) kan dock också utgöra ett hinder för användning av avtal om energiprestanda.

Den avskräckande faktorn för tillhandahållare av avtal om energiprestanda i anbudsförfaranden, som ofta har rapporterats av marknadsaktörer, är att det inte ges tillräcklig information i kravspecifikationerna för att göra det möjligt för anbudsgivarna att lämna anbud. Utarbetandet av ett avtal om energiprestanda kräver en djupgående analys av den berörda byggnaden och dess energianvändning. Det bör därför finnas tillräckligt med tid och expertis för att utarbeta upphandlingsdokumenten, där externa experter kan anlitas eller gemensamma inköp görs (t.ex. genom användning av inköpscentraler) vid behov.

Även om det inte finns några strikta tekniska eller ekonomiska uteslutningskriterier för att använda avtal om energiprestanda vid renovering av offentliga byggnader kan bedömningen av genomförbarheten särskilt omfatta följande vägledande frågor:

- **Är renoveringsprojektet tillräckligt stort?** För prestandabaserade energitjänster krävs ett visst lägsta avtalsvärde eller stora absoluta energibesparingar, så att kostnadsbesparingarna kan täcka alla kostnader, inklusive transaktionskostnaderna⁽¹⁷⁾, eftersom leverantörer av energitjänster inte bara måste täcka projektkostnader utan även upphandlingskostnader och andra transaktionskostnader genom de förväntade intäkterna.
- **Är det möjligt att göra en sammanslagning av renoveringsprojekt som inledningsvis bedömts som för småskaliga?** Om man gör en sammanslagning av små, fristående renoveringar kan de bli attraktiva för prestandabaserade energitjänstprojekt. Att göra en sammanslagning av projekt är i allmänhet lättare om byggnaderna eller anläggningarna tillhör samma ägare, om de befinner sig i närheten av varandra eller om användningsstrukturen är liknande (t.ex. skolor).
- **Förväntas byggnaden eller anläggningen användas av det offentliga organet under avtalets hela löptid?** Ett avtal om energiprestanda utgör en tjänst under flera år⁽¹⁸⁾ från leverantören av energitjänster och avser en eller flera byggnader eller anläggningar, och ofta är det ofördelaktigt för kunden att säga upp avtalet i förtid.
- **Föreligger något försvårande drifts- och underhållsavtal för byggnaden?** I avtal om energiprestanda ingår drift och underhåll av byggnadssystem vanligen i tjänstepaketet under ansvar av leverantörer av energitjänster. Om det föreligger ett långsiktigt drifts- och underhållsavtal med en annan tjänsteleverantör som inte kan avslutas har erfarenheten visat att det vore mycket svårt att fastställa en tydlig gräns mellan de båda tjänsteleverantörerna, vilket i hög grad skulle kunna försvåra genomförandet av energitjänstprojektet.

⁽¹⁷⁾ Det finns inget exakt lägsta avtalsvärde för prestandabaserade energitjänster. Särskilt för avtal om energiprestanda anges ibland ett minsta intervall på 300 000–500 000 euro. Avtalsvärdet är den totala summan av de utbetalade ersättningarna till leverantören av energitjänster under hela avtalsperioden, och beror därför dels på det årliga utbetalade beloppet, dels på avtalets löptid. I viss utsträckning kan det lägsta avtalsvärdet härledas från kundens nuvarande totala energiräkning, för vilken belopp på minst 200 000–300 000 euro anges upprepade gånger.

⁽¹⁸⁾ Typiska avtalsvillkor omfattar mellan 7 och 15 år. I enskilda fall har dock projekt med betydligt längre avtalsvillkor på upp till 30 år redan genomförts, särskilt i samband med totalrenoveringsprojekt.

- **Finns det tillgängliga mät- och verifieringsmetoder som kan tillämpas till en rimlig kostnad?** Prestandabaserade energitjänster kräver avsevärda insatser för att mäta eller utvärdera prestandan⁽¹⁹⁾ genom mät- och verifieringsmetoder, eftersom ersättningen är beroende av den uppmätta prestandan. Kostnaderna för mätning och verifiering bör stå i rimlig proportion till projektets möjliga kostnadsbesparingar eller andra intäkter⁽²⁰⁾.

Utöver de genomförbarhetsfrågor som nämns ovan i leden a–e, som i de flesta fall är avgörande för genomförandet av en prestandabaserad energitjänst, finns det ett fåtal andra **begränsande faktorer**. Dessa faktorer gör det i princip inte omöjligt att genomföra ett prestandabaserat energitjänstprojekt, men de behöver beaktas. De bör inte användas som uteslutningskriterier i bedömningen av genomförbarheten, men de kan däremot användas som kompletterande parametrar för att realistiskt bedöma den övergripande situationen. De viktigaste begränsande faktorerna är följande:

- **Totalrenoveringar:** Hittills har totalrenoveringar genomförts endast i ett fåtal projekt som en del av en prestandabaserad energitjänst. Detta kan förklaras av att de högre investeringskostnaderna i allmänhet kräver avtalsperioder på mer än 15 år. Dessutom kombineras projekt för totalrenovering ofta med investeringssubventioner, och tillgången till investeringssubventioner kan vara mer komplicerad för prestandabaserade energitjänstprojekt än för projekt som genomförs internt⁽²¹⁾. För att övervinna detta hinder skulle de finansieringsmekanismer som gör det möjligt att kombinera offentliga stöd med privat finansiering kunna vara ett intressant alternativ, särskilt för att täcka in den ytterligare risk som långsiktiga fullgörandegarantier innebär och som den privata sektorn eventuellt inte är villig att täcka in. Sammanhållningspolitiska medel kan bestå av både bidrag och finansieringsinstrument för att stödja användning av avtal om energiprestanda för totalrenoveringar. Fi-compass-faktabladet om genomförande av energieffektivitetsprojekt genom avtal om energiprestanda med hjälp av Erufs finansiella instrument i Polen⁽²²⁾ är till stor del tillämpligt även i andra medlemsstater och relevant för olika byggnadstyper, inklusive offentliga eller kommersiellt använda byggnader samt flerbostadshus.
- **Överensstämmelse med Eurostats vägledning⁽²³⁾:** Om ett prestandabaserat energitjänstprojekt inte uppfyller kraven i Eurostats vägledning om redovisning av avtal om energiprestanda i den offentliga sektorns räkenskaper kan projektet fortfarande ändå vara lämpligt, men fördelen med att investeringen inte behöver redovisas vare sig helt eller delvis inom ramen för den offentliga sektorns skulder och underskott går förlorad⁽²⁴⁾.

Sammantaget bör genomförbarhetsbedömningen användas för att filtrera bort de fall där de inledande tekniska villkoren eller den institutionella strukturen gör genomförandet av ett prestandabaserat energitjänstprojekt ekonomiskt ofördelaktigt. Renoveringsprojekt som underkänns i genomförbarhetsbedömningen skulle behöva genomföras internt, dvs. genom en traditionell upphandling av entreprenad- eller renoveringsarbeten. I sin tur kan projekt som ursprungligen varit avsedda för internt genomförande i stället nu beviljas genomförande med hjälp av prestandabaserade energitjänster. För renoveringsprojekt som godkänns i genomförbarhetsbedömningen – dvs. projekt som är tillräckligt stora, antingen som fristående projekt eller som kombinerade projekt, har tillräckligt långa avsedda användningsperioder och inte har några försvårande gällande drifts- och underhållsavtal, och som det är möjligt att tillämpa väletablerade mät- och verifieringsmetoder på – bör det offentliga organet förbereda ett lämpligt energitjänstprojekt samt upphandla det i

⁽¹⁹⁾ I avtal om energiprestanda är det viktigaste prestandakriteriet den energibesparing som uppnås.

⁽²⁰⁾ Det finns flera exempel där tillgängliga mät- och verifieringsmetoder kan vara svåra att tillämpa eller mycket kostsamma jämfört med det totala avtalsbeloppet, exempelvis renoveringsprojekt i mycket komplexa byggnader (t.ex. sjukhus) eller projekt där användningen efter renovering skiljer sig mycket från användningen före renovering. Det finns dock ingen allmän regel för denna bedömning, så en bedömning från fall till fall bör göras av en kvalificerad expert.

⁽²¹⁾ Det finns dock flera exempel där prestandabaserade energitjänster har tillämpats för totalrenoveringar, och i vissa fall har även investeringssubventioner varit involverade (jfr Refine-projektet, slutrapport, juni 2023, s. 29 ff., <https://refineproject.eu/refine-publications/>).

⁽²²⁾ *Implementing Energy Efficiency projects via Energy Performance Contracting with support from ERDF financial instruments in Poland*, https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EPC_ERDF_Factsheet_RTW.pdf.

⁽²³⁾ Eurostats vägledning, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf>.

⁽²⁴⁾ En mer detaljerad redogörelse för den relevans som Eurostats vägledning har återfinns i avsnitt 4.2.3, där det också hänvisas till de viktigaste källorna.

enlighet med tillämpliga regler för offentlig upphandling ⁽²⁵⁾. Om inga tillfredsställande anbud inkommer från leverantörer av energitjänster i upphandlingen kan det hända att energitjänsten är tekniskt och ekonomiskt ogenomförbar. Ett annat skäl till att det inte inkommer några tillfredsställande anbud kan emellertid vara att energitjänsteprojektets omfattning utformats på ett olämpligt sätt, eller att potentiella leverantörer av energitjänster inte haft tillräcklig kapacitet i den berörda regionen eller vid en viss tidpunkt. För att minska denna risk ska medlemsstaterna lägga fram avtalsmodeller enligt artikel 29.5 a, samtidigt som de rekommenderas att anpassa upphandlingsförfarandena för att öka anbudsförfarandenas framgångar.

4.3 Modeller för avtal om energiprestanda

4.3.1 Rättslig ram

Enligt artikel 29.5 a ska medlemsstaterna tillhandahålla modeller för avtal om energiprestanda inom den offentliga sektorn. Utöver relevanta standarder och tillgängliga upphandlingsriktlinjer ska avtalsmodellerna utarbetas med hänsyn till i synnerhet Eurostats vägledning om redovisning av avtal om energiprestanda i den offentliga sektorns räkenskaper ⁽²⁶⁾.

4.3.2 Riktlinjer

I Eurostats vägledning om redovisning av avtal om energiprestanda i den offentliga sektorns räkenskaper förklaras hur reglerna för det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet (ENS 2010 ⁽²⁷⁾) bör tillämpas på avtal om energiprestanda. Detta ger offentliga myndigheter möjlighet att genomföra energieffektivitetsinvesteringar med hjälp av teknik, know-how och finansiering från den privata sektorn utan att det påverkar de offentliga finanserna negativt. För detta ändamål anges under vilka villkor avtal om energiprestanda kan redovisas utanför den offentliga sektorns balansräkningar. De viktigaste villkoren är följande:

- Leverantören av energitjänster bör överta merparten av riskerna och få belöningar i samband med användning av tillgångarna inom ramen för avtalet om energiprestanda, särskilt de risker som rör prestanda, underhåll och uppgradering, så att den ekonomiska äganderätten till de underliggande tillgångarna kan anses ligga kvar hos leverantören av energitjänster.
- Endast kapitalinvesteringar som leder till energibesparingar och till en begränsad utbyggnad av produktionen av förnybar energi får redovisas utanför den offentliga sektorns balansräkningar.
- Kapitalinvesteringarna bör till fullo uppvägas av besparingar som är strikt kopplade till förbättrad energieffektivitet, medan andra besparingar (t.ex. personalkostnadsbesparingar) inte bör beaktas.

På det hela taget har Eurostats vägledning en positiv inverkan på uppdateringen av avtal om energiprestanda inom den offentliga sektorn, eftersom det är möjligt att redovisa vissa Esco-projekt utanför balansräkningen i den offentliga sektorns räkenskaper. Vissa av de villkor som anges ovan kan dock begränsa möjligheten att få offentliga investeringar redovisade utanför den offentliga sektorns balansräkningar. Särskilt för totalrenoveringsprojekt är det svårt att uppfylla villkoren på grund av att det krävs en förhållandevis lång löptid för avtalet om energiprestanda. Finansiering från europeiska program och investeringar, såsom Eruf eller faciliteten för återhämtning och resiliens, får dras av från kapitalinvesteringen när kapitalinvesteringen beräknas i förhållande till besparingar. Att utarbeta avtalsmodeller för användning av avtal om energiprestanda inom den offentliga sektorn, i syfte att säkerställa överensstämmelse med Eurostats vägledning, skulle kunna bidra till att övervinna detta hinder.

När medlemsstaterna utarbetar och tillhandahåller avtalsmodeller som överensstämmer med Eurostats vägledning rekommenderas de att särskilt uppmärksamma följande aspekter, i enlighet med Eurostats och EIB:s vägledning ⁽²⁸⁾:

⁽²⁵⁾ Riktlinjer för offentlig upphandling av energitjänsteprojekt har utarbetats inom ett antal EU-projekt, t.ex. QualitEE-projektet, *Procurement Handbook for Energy efficiency services*, november 2019: <https://qualitee.eu/publications/procurement-handbook-for-energy-efficiency-services/>.

⁽²⁶⁾ Eurostats vägledning, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/>.

⁽²⁷⁾ Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet – ENS 2010: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-02-13-269>.

⁽²⁸⁾ Europeiska centrumet för investeringsrådgivning (i samarbete med Eurostat), *A Guide to the Statistical Treatment of Energy Performance Contracts*, maj 2018.

- De **nationella statistikbyråerna** bör vara direkt involverade i utarbetandet av avtalsmodeller, eftersom det är de som ansvarar för att rapportera den offentliga sektorns räkenskaper till Eurostat. Det är viktigt att de ansvariga vid de nationella statistikbyråerna är väl förtrogna med huvuddragen i samt den praktiska tillämpningen av avtal om energiprestanda liksom andra prestandabaserade energitjänster.
- Avtalsmodellerna bör **dra så stor nytta som möjligt av den flexibilitet som erbjuds i Eurostats vägledning**, för att möjliggöra en så stor tillämpning som möjligt i praktiken. Följande punkter bör särskilt tas upp: utarbetande av avtalsvillkor för underhåll och reparation, som överför investeringsrisken till leverantören av energitjänster utan att otillbörligt påverka projektets ekonomiska lönsamhet genom att tillföra ytterligare kostnader, möjliggörande av långfristiga avtalsperioder för refinansiering av totalrenoveringar genom energibesparingar, möjlighet att kombinera energitjänsteprojekt med offentliga subventioner, t.ex. i form av bidrag eller finansieringsinstrument⁽²⁹⁾, i enlighet med tillämpliga regler för statligt stöd.
- En **modell för avtal behöver inte nödvändigtvis vara ett fullständigt utarbetat avtal**. En sådan modell bör snarare innehålla en formulering av de delar av avtalet som är kritiska i samband med redovisning antingen i eller utanför balansräkningen av en investering i ett avtal om energiprestanda, medan andra delar kan förbli flexibla.

4.4 Avtal om energiprestanda i kombination med utökade energitjänster

4.4.1 Rättslig ram

Enligt artikel 29.4 andra stycket får medlemsstaterna uppmuntra offentliga organ att kombinera avtal om energiprestanda med utökade energitjänster, inklusive efterfrågefleksibilitet och lagring.

I bestämmelsen uppmanas medlemsstaterna att uppmuntra offentliga organ att stimulera marknadsutvecklingen mot en kombination av flexibilitetsaspekter på efterfrågesidan, såsom efterfrågefleksibilitet genom energitjänstprojekt.

4.4.2 Riktlinjer

För att genomföra artikel 29.4 andra stycket skulle ett alternativ kunna vara att skapa möjlighet till valfria bud i offentliga upphandlingar av energitjänster, vilket skulle ge anbudsgivarna möjlighet att integrera tjänster för efterfrågefleksibilitet i sina anbud.

På så sätt skulle energitjänsteprojekt inte bara bidra till förbättrad energieffektivitet, utan också till ett effektivare elsystem som möjliggör en bättre integrering av elproduktion från förnybara energikällor genom ökad flexibilitet på efterfrågesidan. Detta skulle också medföra ytterligare intäktsflöden för tjänsteleverantörer, skapa marknader för efterfrågefleksibilitet och innebära fördelar i vidare bemärkelse för den offentliga sektorn och samhället i stort, även för lokalsamhällen⁽³⁰⁾. Denna inriktning på affärsutveckling har utforskats inom flera olika unionsfinansierade projekt, och resultaten inom dessa skulle kunna beaktas när man genomför denna bestämmelse⁽³¹⁾.

⁽²⁹⁾ Två exempel på möjliga tillvägagångssätt är följande: Enligt Eurostat måste ersättningen till leverantören av energitjänster vara beroende av uppnådda energibesparingar och därmed flexibel vid redovisning utanför balansräkningen. Detta innebär dock inte att det är omöjligt att dela upp ersättningen i en fast kapitalutgiftsdel vid sidan av en flexibel driftskostnadsdel, så länge som det samtidigt garanteras att leverantören av energitjänster fullt ut kompenserar kunden för en sämre prestanda, eftersom det på så sätt fortfarande säkerställs att den ekonomiska äganderätten överförs till leverantören av energitjänster. Även kravet att investeringarnas långsiktiga underhåll och reparation ska utföras av leverantören av energitjänster ska säkerställa en fullständig överföring av den ekonomiska äganderätten. Detta utesluter dock inte att en del av de relaterade kostnaderna kompenseras inom ramen för ersättningens fasta kapitalutgiftsdel.

⁽³⁰⁾ Saviuc, I., Lopez, C., Puskas, A., Rollert, K. och Bertoldi, P., 2022: *Explicit Demand Response for small end-users and independent aggregators*, EUR 31190 EN, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, ISBN 978-92-76-55850-7, doi:10.2760/625919, JRC129745.

⁽³¹⁾ Exempel på projekt som finansieras genom Life-programmet: INEXs (Innovative Energy Efficiency Service Models for Sector Integration via Blockchain – utveckling av ett tidigt koncept för att kombinera virtuella kraftverk med Esco-tjänster); BungEES (utveckling av ett integrerat paket med smarta energieffektivitetstjänster).

5. SKYLDIGHETER I SAMBAND MED AVLÄGSNANDE AV LAGSTIFTNINGSHINDER OCH ANDRA HINDER

5.1 Rättslig ram

Enligt artikel 29.6 b ska medlemsstaterna ge stöd så att marknaden för energitjänster fungerar på ett korrekt sätt genom att avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder. Enligt artikel 29.8 ska medlemsstaterna dessutom se till att energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet avhåller sig från aktiviteter som kan hindra efterfrågan på energitjänster.

5.2 Riktlinjer

För att skapa bättre förståelse för de hinder som finns för en positiv utveckling av marknaden för energitjänster rekommenderas starkt att medlemsstaterna gör en djupgående marknadsanalys, i vilken intressenter från olika marknadssegment deltar, däribland energikonsumenter (offentliga, privata, små och medelstora företag, hushåll osv.), leverantörer av energitjänster, finansinstitut och kontaktpersoner på marknaden. En sådan analys skulle ge en stadig grund för att införa de lämpligaste och mest fördelaktiga politiska instrument som syftar till att stärka marknaden för energitjänster. ⁽³²⁾

6. PLANERINGS- OCH RAPPORTERINGSKRAV

6.1 Tillämpliga bestämmelser om uppdatering av de integrerade nationella energi- och klimatplanerna

Enligt artikel 14.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 ⁽³³⁾ ska medlemsstaterna senast den 30 juni 2024, därefter senast den 1 januari 2034 och därefter vart tionde år, överlämna en uppdatering av deras senaste anmälda integrerade **nationella energi- och klimatplan**. Enligt artikel 14.1 i den förordningen ska medlemsstaterna överlämna ett utkast till uppdatering av den nationella energi- och klimatplanen ett år innan tidsfristen i artikel 14.2 går ut.

Planeringskraven för energitjänster anges i del 1 avsnitt A punkt 3.2 iii i bilaga I till förordning (EU) 2018/1999. Den relevanta information som ska ingå i den nationella energi- och klimatplanen i samband med genomförandet av artikel 29 i direktiv (EU) 2023/1791 bör innehålla en beskrivning av styrmedel och åtgärder för att främja energitjänster inom den offentliga sektorn och åtgärder för att avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och andra modeller för energieffektivitetstjänster.

6.2 Lägesrapporter

6.2.1 Rättslig ram

Rapporteringskraven för styrmedel och åtgärder för att främja energitjänster fastställs i artikel 21 b 5 och i del 2 leden a och k i bilaga IX till förordning (EU) 2018/1999.

Enligt artikel 21 b 5 i förordning (EU) 2018/1999 ska medlemsstaterna i de integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporterna lämna information om styrmedel och åtgärder för att främja energitjänster inom den offentliga sektorn och åtgärder för att avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och andra modeller för energieffektivitetstjänster.

⁽³²⁾ Den senaste EU-utvärderingen av marknaden för avtal om energiprestanda i medlemsstaterna uppvisar en mycket heterogen bild av de främsta hindren för marknadsupptagning och har också uppdragat ett antal ganska överraskande hinder för marknaden för energitjänster i Europa. Om till exempel subventionssystemen inte utformats på lämpligt sätt har de visat sig vara stora hinder för tillhandahållandet av energitjänster. Detta har framför allt rapporterats när det gäller användning av bidrag från återhämtnings- och resiliensplaner, där den ökande tillgången till bidrag konkurrerar med avtal om energiprestanda, se Moles-Grueso, S., Bertoldi, P. och Boza-Kiss, B., *Energy Performance Contracting in the EU – 2020–2021*, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2023, doi:10.2760/751957, JRC133984.

⁽³³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj>).

6.2.2 Riktlinjer

I enlighet med del 2 leden a och k i bilaga IX till förordning (EU) 2018/1999 och jämfört med artikel 29 i direktiv (EU) 2023/1791 bör den relevanta information som ska ingå i de nationella energi- och klimatlägesrapporterna om genomförandet av artikel 29 inbegripa följande:

- Policyåtgärder för att förbättra den övergripande insynen i marknaden för energitjänster i enlighet med artikel 29.1, 29.3 och 29.6 i direktiv (EU) 2023/1791, särskilt en länk till den webbplats där den förteckning över eller det gränssnitt för leverantörer av energitjänster som är kvalificerade eller certifierade samt deras kvalifikationer eller certifieringar i enlighet med artikel 28 i det direktivet finns tillgänglig.
- Tillgång till kvalitetsmärkningar [artikel 29.2 i direktiv (EU) 2023/1791] och deras faktiska användning av leverantörer av energitjänster (antalet leverantörer med märkta tjänster).
- Tillgång till avtalsmodeller för offentliga organ som överensstämmer med Eurostats vägledning om redovisning av avtal om energiprestanda i den offentliga sektorns räkenskaper samt exempel på sådana avtalsmodeller (alternativt var dessa offentliggörs).
- En offentlig databas för genomförda och pågående prestandabaserade energitjänsteprojekt samt utvalda exempel på god praxis inom den offentliga sektorn. Dessutom kan exempel på god praxis från den privata sektorn tas med, om relevant information finns tillgänglig eller lätt kan samlas in.
- Policyåtgärder som vidtagits för att säkerställa en genomförbarhetsbedömning av prestandabaserade energitjänster för offentliga organs renoveringsprojekt.
- Rapporteringen kan därutöver omfatta följande information:
 - Andra åtgärder som vidtagits, om dessa är relevanta, till exempel för att avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder, eller där medlemsstaten har använt sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med artikel 29 i direktiv (EU) 2023/1791.
 - Övergripande indikatorer för utveckling av marknaden för energitjänster, till exempel antal (aktiva) leverantör av energitjänster, totala årliga avtalsvärden osv.